



**Folkeoplysning er noget, vi gør**

**Aftenskolerne skaber  
livsglæde og sundhed**

**Ind i folkeskole og fag**

**TEMA:  
Folkeoplysningen til gavn**

## LEDER

# Folkeoplysning som middel mod ekstremisme og radikalisering

Af Marlene Borst Hansen, formand for Fora

I kølvandet på terrorangrebene i Paris sidste år, gik den italienske premierminister Matteo Renzi ud og sagde, at han ville bruge kunst og kultur til at forebygge og bekæmpe terror. Tiltaget går blandt andet ud på, at alle unge får hver en check på 500 euro (cirka 3.700 kroner), der skal bruges på kulturelle aktiviteter som eksempelvis teater, museumsbesøg og koncerter. Han mener, at den kulturelle bonus er et blødt middel til at modvirke terrorisme og radikalisering blandt unge. Jeg bifalder dette initiativ, og ser også folkeoplysningen som vigtigt middel mod ekstremisme.

Kultur – herunder folkeoplysning - er af flere blevet fremhævet som et konstruktivt middel mod ekstremisme og radikalisering. Dansk Folkeoplysnings Samråds sekretariatsleder, Trine Bendix, har også været ude og sige, at folkeoplysningen, fordi den understøtter en stærk demokratisk kultur, er med til at gøre det vanskeligt for ekstremistiske og anti-demokratiske strømninger at vokse frem.

Det tror jeg også på. Folkeoplysningen bidrager til det demokratiske fællesskab. I aftenskolen, på daghøjskolen og i den lokale forening, skabes fællesskaber. Her kan man blive en del af det samfund, man lever i og få oplevelser med andre mennesker. Her kan vi møde hinanden på tværs i samfundet. Her kan vi deltage i det samfund, vi bor i, sammen med de mennesker vi deler det med.

Folkeoplysningen kan spille en vigtig rolle i forhold til at samle vores samfund. Vi tilbyder oplysning, deltagelse, samvær og uddannelse, og det er der behov for i tider, hvor polarisering driver borgere i det internationale samfund og på nationalt plan længere fra hinanden.

Vi har brug for fællesskaberne. Vi har brug for det, der skaber sammenhængskraft i et samfund. Vi har brug for folkeoplysningen.



Fora  
Gammel Kongevej 39G  
1610 København V  
Telefon 3393 0096  
www.fora.dk  
info@fora.dk

Forsidefoto fra undervisning hos Kursustrappen, Frederiksberg af Louise Albers

#### Redaktion

Bernhard Trier Frederiksen,  
ansvarshavende  
Louise Albers, redaktør

#### Kommunikationsudvalg

Kaj Andersen, FO Nordfyn  
Anna Kolind, Radikale Venstre  
Palle Vinther, FO-Aarhus  
Flemming Andersen, Holbo Herred Husflid

#### Layout

Malou Andersen  
Oprindelig idé af Claus Lillerup

#### Tryk

Clausen Grafisk

#### Oplag

1.000

Alle kan indsende relevante indlæg til medlemsbladet. Redaktionen forbeholder sig ret til eventuelt at forkorte uopfordrede indlæg. De synspunkter, der udtrykkes i bladet, er ikke nødvendigvis Foras. Fotos er Foras egne, medmindre andet er angivet

Eftertryk tilladt med tydelig kildeangivelse

#### Næste deadline

1. november



5041 0513  
Svanemærket tryksag



## **2 Leder**

**Tema:  
Folkeoplysningen  
til gavn**

## **4 Folkeoplysning er noget, vi gør**

Hos Kursustrappen ses der på det enkelte menneske og det hele menneske - også i fællesskabet.

## **8 En verdensomspændende succes i Danmark**

Det kreative makkerpar Arne og Carlos har haft stor succes med deres strikkeopskrifter. Nu kan du som noget helt særligt møde dem på en workshop om bogbinderkunst gennem Fora Fagkursus.

## **12 Folkeoplysning med sigte på job og uddannelse**

Fora har fået flere daghøjskoler som medlemmer. Men hvad er daghøjskolen for en størrelse?

## **15 Ny forskning dokumenterer: Aftenskolerne skaber livsglæde og sundhed**

Ny rapport fra VIFO fastslår, at aftenskolen bidrager til deltagernes sundhed på flere planer.

## **17 Ind i folkeskole og fag**

Fora har fået tilskud af Kulturstyrelsen til et projekt, der giver aftenskoleundervisere mulighed for at få ny viden og kompetencer for bedre at kunne undervise folkeskoleelever i faget Håndværk og Design.

## **18 Folkeoplysning for flygtninge**

Fora har startet et projekt, der kan hjælpe foreninger i gang med at involvere flygtninge i allerede eksisterende aktiviteter eller nye tiltag.

## **21 Stort&Småt + Kalender**

## **23 Fleksibel Workshopdag**

Kom til inspirationsdag den 12. november

## **24 Hvorfor håndværk?**

Klumme af Marie Debora Koch. Forsker, foredragsholder og rådgiver.



---

## FOLKEOPLYSNING ER NOGET, VI GØR

---

Kursustrappen Frederiksberg holder til på den grønne, idylliske Kong Georgs Vej på Frederiksberg. Her er faglighed, fællesskab og færdigheder det centrale. Folkeoplysning er ikke noget, der tales om. Det er noget, de gør.



*Kursustrappens voksenpædagogiske uddannelse kan tages komprimeret på fem uger, den kan tages over en række weekender, eller det kan tages i moduler på to-tre dage over en længere periode.*



**K**ursustrappen er et kursuscenter – og en daghøjskole, hvor undervisningen foregår på et folkeoplysende grundlag. Her er begreber som rummelighed, dannelse og læring tydelige i hverdagen.

### Kursustrappens trin

Kurserne hos Kursustrappen er delt ind i tre grupper: "Kom i job", "Find styrke og ro" og "Voksenpædagogik". "Kom i job" er daghøjskolekurser for ledige, som har brug for et springbræt til at komme videre. Der er fokus på at styrke deltagerens faglige og sociale samt fysiske og psykiske kompetencer, så deres mulighed for at komme i uddannelse eller job bliver større. "Find styrke og ro" er kurser for ledere, medarbejdere og privatpersoner. Her er der primært fokus på at undgå eller komme ud af sygefravær og derfor arbejdes der både med den personlige udvikling som for eksempel trivsel og motivation. De voksenpædagogiske kurser handler om faglig og pædagogisk kvalificering, inspiration og forandring i deltagerens nuværende eller fremtidige job.

"Tredelingen har kørt i et par år og opstod samtidig med, at den daværende Frederiksberg Daghøjskole blev til Kursustrappen Frederiksberg. Dengang blev man tvunget til at reflektere over sin praksis og de målgrupper, der var her, den efterspørgsel der var, og hvad verden egentlig ville gå glip af, hvis vi ikke gjorde, hvad vi gjorde. Det var i den proces, der blev fokuseret mere skarpt på Kursustrappens aktiviteter. I dag favner vi en bred målgruppe fra 18 år til over 60 år," fortæller Helle Bøtcher, som er leder for Kursustrappen.

### Alternativet til det formelle

Kursusstedet på Frederiksberg har mellem 70-80 årselever (en årselev svarer

til 30 timer om ugen i 40 uger). Lige nu, er størstedelen af Kursustrappens elever unge mennesker.

"Vores største gruppe er ungegruppen, som går her for at tage deres niende klasse og blive optagelsesparate til en erhvervsuddannelse, gå HF-vejen eller gå videre i andre uddannelsessammenhænge. Vi kan godt mærke det 02-krav (krav om at man skal have bestået en eksamen i fagene dansk og matematik for at blive optaget på bl.a. en erhvervsuddannelse, red.), der gælder for optagelse på erhvervsskolerne i dansk og matematik, og det kommer lidt som en overraskelse for nogle af de unge mennesker, når de indser, at det har konsekvenser for deres valg af uddannelse, hvis de ikke har bestået de to fag i folkeskolen. Hos os har de så mulighed for at indhente det forsømte," fortæller Helle Bøtcher.

Kursustrappens antal af elever afhænger af de ændringer, der indtræffer i det formelle uddannelsessystem, og i samfundet generelt, for laves der ændringer der, får Kursustrappen ofte rollen som den alternative vej til det ønskede mål.

"Alt det man så gerne vil gøre i det formelle uddannelsessystem, men som man ikke nødvendigvis kan gøre, har vi mulighed for at tilbyde, og vi har gjort det til vores spidskompetence at have en særlig pædagogisk tilgang til alle læringsaktiviteter, vi arbejder med. Der er fokus på det hele menneske. Vi kan gøre noget ekstra for den enkelte elev eller kursist. Dels fordi vi har medarbejderne, der kan håndtere den enkeltes behov, dels fordi vi ikke er ramt af helt de samme uddannelsesmæssige forventninger og krav. Det er en vigtig brik for at få folk i mål – at have muligheden for at skabe nogle andre læringsmiljøer. Alle ændringer i det formelle uddannelsessystem har som regel

en afledende effekt hos os af den ene eller anden karakter, for der er jo altid nogen, der forlader motorvejen, og det er så vores opgave at sørge for, at de ikke bliver på rasteplassen hele deres liv. Vi kan tilbyde dem et forløb med mål og retning, som er tilpasset dem i et understøttende, fleksibelt og trygt miljø. Vi har mulighed for at skabe den rummelighed, der er behov for. Vi samler op med blandt andet lektiecafeer og så er vi et frirum, der gør, at man som individ lidt lettere kan få fat i sine egne styrker, fordi der ikke er så snævert et fokus på vejen hen til målet. Vi forsøger, alt hvad vi kan, at understøtte den enkeltes udvikling og kompetencer. Det handler om at sikre den livslange læringsmulighed, vi har i Danmark. Det er jo en fantastisk gave at have," forklarer Helle Bøtcher.

### Individet i fællesskabet

Hos Kursustrappen er det vigtigt, at enhver deltager i et givent forløb har sit eget udgangspunkt, så både læring og udvikling følges ad. Af samme grund tager alle kurserne hos Kursustrappen afsæt i en tro på, at det er i vekselvirkningen mellem det individuelle og fællesskabet, at både faglig og personlig udvikling finder sted.

"Vi arbejder efter et veldefineret og veltilrettelagt program, hvor vi har iagttaget metoder og teknikker og har organiseret undervisningen rundt om det. Det er vigtigt med rammerne. Det er vigtigt med fællesskabet for det enkelte menneske. Så vi skaber også nogle rammer for relationer. Vi har nogle meget faste rammer. Både for læringssituationen, men også for relationsdannelsen. Måden at reagere over for hinanden og respekten for hinanden. Det er sådan en helt grundlæggende adfærd, der er fokus på, og som også er hentet ud af folkeoplysningens værdier eller hjerte," fortæller Helle Bøtcher. Kursustrappens kursister går der af

mange forskellige årsager, men rammen rummer dem alle. De har forretningsmennesket, der er brudt sammen, og som gerne vil tilbage til arbejdsmarkedet, men som ikke selv har værktøjerne til at komme op på hesten igen. De har også være den tidligere misbruger, som ikke rigtig kan finde vejen frem mod et muligt mål og den unge, som ikke fik færdiggjort sin folkeskole af den ene eller anden årsag.

”Hos os har vi mulighed for at gå ind og se på det enkelte menneske og understøtte med at fastlægge mål og skabe et afsæt – eller et fundament, hvis det er et fundament de mangler. Vi arbejder ret konkret i forhold til de unge med, at de er med til at fastlægge spilleregler. Der kræves en del af dem. De spilleregler skal respekteres og det samme skal forskellighederne. Man skal være en del af fællesskabet på stedet og kunne differentiere sig på en god, respektfuld måde. Det er læring, læring og læring. Både på det sociale, personlige og uddannelsesmæssige område,” fastslår Helle Bøtcher.

For de unge, der går hos Kursustrappen, er det ofte målet at få dem op på et 9. klasseniveau i dansk, matematik eller engelsk, og for den ældre målgruppe handler det om at få dem klar til arbejdsmarkedet eller komme et godt stykke derhenad. Efter at have gået hos Kursustrappen skulle man gerne være klar til uddannelse, en praktik, til et job, eller er fulgt godt på vej med en mentor eller noget andet, som sikrer, at kursisten er godt på vej, når de afslutter deres forløb hos Kursustrappen Frederiksberg.

”Det er tit, når springet fra det ene sted til det andet sted skal tages, at robustheden skal stå sin prøve. Nogle gange kommer folk tilbage, og så skal vi arbejde lidt mere med mulighederne. Men i langt de fleste tilfælde giver det anledning til, at folk kan få fat i det, de ikke havde fat i tidligere. Der sker ofte noget på de indre linjer, selvom der er fokus på fagligheden og læringen,” fortæller Helle Bøtcher

### Folkeoplysningens DNA

De fleste undervisere på Kursustrappen har en læreruddannelse, alle har efter- eller videreuddannet sig, og nogle har en akademisk uddannelse med sig. Ifølge Kursustrappens leder er det et relativt aldrende lærerhold, der besidder dyrebar undervisnings- og livserfaring. En lærer-

stab der har et stærkt fokus på metode, didaktik og læring, og som er specialiserede. Undervisere som også bærer folkeoplysningens ædle kunst med sig på mange måder.

”Folkeoplysning er ikke noget, vi taler om i det daglige, men det er noget, vi udlever. Den ligger forankret i vores praksis – og vores pædagogiske viden. Det vil jeg sige. Det ligger jo i DNA’et. Det er noget, vi arbejder efter. Det er noget, vi gør. Det er en del af vores kultur, og jeg kan ikke forestille mig andre måder at arbejde på her på Kursustrappen. Det giver også god mening i det samfund, vi har. Der vil altid være behov for den her del, og det vil jeg gerne være med til at redefinere i de kommende år, så vi fortsat understøtter og bygger bro til de eksisterende systemer. Både i læringsmæssige sammenhænge, men også set som et bidrag i forhold til mennesker og samfund. Jeg ønsker, vi bliver ved med at arbejde efter folkeoplysningens grundværdier, også når næste generation af undervisere skal ind og arbejde.”

### Den lille omvej betaler sig

”Selvom der i et samfundsmæssigt perspektiv naturligvis er fokus på et økonomisk perspektiv, og den hurtigste og korteste vej gennem uddannelsessystemet, så er vi blandt andet nogle af dem, der leverer den hurtigste og korteste vej til målet, selvom det måske er en lille omvej for den enkelte.

Netop set i et samfundsøkonomisk perspektiv er jeg 100 procent sikker på, at der leverer vi noget, der er hurtigere og bedre for det enkelte menneske – og langtidsholdbare kompetencer. Det er jo hele tiden en vurdering af de ressourcer, vi bruger i vores samfund,” mener Helle Bøtcher.

Helle Bøtcher har tidligere arbejdet mange år i det formelle uddannelsessystem, og oplevede, at det var vanskelig pædagogisk at favne alle inden for de rammer, der var her, og at udvise så stort et individuelt hensyn, som nogle har brug for, for at gennemføre en uddannelse eller i job:

”For os handler det om at få så mange som muligt i uddannelse, i job eller tilbage på arbejdsmarkedet, for vi tror på, at man som menneske trives bedst med at kunne bidrage. Så uanset hvad der gemmer sig bag, at man har svært ved at følge med eller holde ved, så tror jeg, det ligger i langt de fleste mennesker, at vi gerne vil bidrage med noget og gerne vil uddanne os. Men vi har ikke de der trædesten lagt, så alle kan nå tørskoet over på den anden side. I et samfundsøkonomisk perspektiv, tror jeg, der er en god idé i at have alternative veje til det samme mål. Og den alternative vej er vi blandt andet her hos Kursustrappen.” ■



Helle Bøtcher er leder af Kursustrappen Frederiksberg



Hos Kursustrappen stilles mange forskellige værktøjer til rådighed for deltagerne. Det kan være motion, kreative fag m.m. En af de metoder, de blandt andet gør brug af hos Kursustrappen er Mindfulness.



### Kursustrappen

- Kursustrappen Frederiksberg er et levende kursussted centralt beliggende på Frederiksberg. Det er en selvejende institution og udspringer af Frederiksberg Daghøjskole og Kursuscenter, der siden 1996 har fået stadig større erfaring i kursusvirksomhed for mangfoldige målgrupper.
- Kursustrappen Frederiksberg bærer tillige 20 års erfaring med sig fra tidligere VoksenPædagogisk Center i Københavns Kommune, som nu er en integreret del af Kursustrappens tilbud til alle der ønsker at stifte bekendtskab med undervisning.
- Mange af Kursustrappens kursister kommer, fordi de har talt med nogen, der har været der, som har haft en god oplevelse, der har gjort en forskel i deres liv, og typisk henvises de af en sagsbehandler ved kommunen.
- Kursustrappen har også tre-ugers velkomstkurser for nye borgere i Frederiksberg kommune, som bliver henvist af kommunen. Kursustrappen forsøger med det tre uger lange forløb at gøre de nye borgere klar til det danske samfund og et job. Et område som udvikles i forhold til de kommende behov for at integrere nye borgere.

> Læs også artiklen om daghøjskoler s. 12



Kursustrappen har lokaler flere steder på Kong Georgs Vej fordelt i flere gamle villaer og bygninger på vejen.



# EN VERDENSOMSPÆNDENDE SUCCES I DANMARK

Arne og Carlos udgav sidste år bogen ”Bøger du selv kan lave”, som giver læseren mulighed for at lave flotte bøger inspireret af Arne og Carlos’ mange ideer.

*Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora. Pressefotos leveret af Pelle Koppel, Koppelwrite.*

**F**ora Fagkursus har fået de to populære nordmænd til at afholde workshop i november for alle med interesse i bogbinderi og nye kreative projekter.

Workshopen tager udgangspunkt i deres bog om bogbinderi, som giver indføring i, hvordan man klipper papiret, tilpasser det i den rigtige størrelse, hvordan man bruger symaskinen til at sy papirarkene sammen, hvordan man limer, laver

omslag, binder bogen og presser den. I bogen er der også temaforslag til planlægningsbøger, bryllupsbøger, rejsebøger og pegebøger. Alt sammen er rigt illustreret med trin-billeder af de enkelte processer. Ma-





aterialerne, der skal bruges til bogbinderi, kan findes i de fleste butikker med papir og almindeligt hobbygrej, så har man været på workshoppen, er man ikke efterfølgende afhængig af specialbutikker.

Fora Magasinet har talt med Arne og Carlos om deres bogbinderkursus og deres strik, hvad der inspirerer dem, og hvad der ligger til grund for deres store succes.

*Hvorfor har I kastet jer over bogbinderi?*

Vi har ikke kastet os over bogbinding. Det er noget, vi altid har gjort. Vi bruger meget tid på research og bruger bøgerne som dagbøger, hvor vi dokumenterer vores kreativitet. De første bøger lavede vi omkring år 2000 eller 2001. Før det satte vi udklip og andet ind i gamle fotoalbummer og notesbøger. Vi ønskede at lave "Bøger du selv kan lave", fordi vi ønskede

at dele lidt af vores viden om kreativitet og inspiration med vore læsere. Vi synes, det er meget vigtigt, at man deler sin viden med andre.

*Hvad kan man lære på kurset, I afholder for Fagkursus?*

Forhåbentlig vil vi formå at give deltagerne de værktøjer, de har brug for, for at udvikle deres egen kreativitet.

*I er bedst kendt for jeres strik. Hvem har lært jer at strikke?*

Arne har strikket siden han var barn. Han lærte det af sin oldemor, bedstemor og mor. Han er vokset op på en gård og alle tre generationer boede sammen. Han begyndte at strikke, da han var omkring fem eller seks år gammel. Jeg (Carlos, red.) lærte det af min mor og derefter i skolen. Men det var først, da jeg blev voksen, at jeg rigtigt begyndte at strikke.

*Kan I beskrive jeres arbejde med inspiration fra gamle mønstre og teknikker inden for strik?*

Vi bruger meget gamle billeder fra lokalhistoriske bøger og lignende og prøver at rekonstruere mønstre, som vi synes, ser spændende ud. Når vi har gjort det, så dekonstruerer vi mønstrene og bygger dem op igen på nye måder med vores egen "ARNE&CARLOS" aftryk.

*Hvad, mener I selv, skyldes jeres store succes?*

Vi elsker det, vi laver. Det er drivkraften bag alt, vi gør. Autencitet og ægthed er også vigtigt, og vi ligger en vældig stor del af os selv i alt det, vi laver. Det bliver meget personligt. Vi har også en speciel måde at sætte farver sammen på, og det lader til at folk kan lide det. Så hænger det også sammen med, at vi har lidt talent også, det er klart...



## FAKTA

Kunne du være interesseret i at prøve kræfter med bogbinderi? Så skynd dig at tilmelde dig den spændende workshop.

Læs mere om workshoppen på [www.fagkursus.dk](http://www.fagkursus.dk) og tilmelde dig der.

Du kan også skrive til [Fagkursus@fora.dk](mailto:Fagkursus@fora.dk).

Du skal være hurtig, for der er kun et begrænset antal pladser. Tilmelding sker efter først til mølle princippet.

*Hvad er I mest stolte af?*

Det må være succesen med Julekugler (en bog om strikkede julekugler, red.), som er blevet oversat til 17 sprog og som folk over hele verden sætter pris på. Vi også blev "coverboys" i en udgave af det Japanske Vogue Knitting for et par år siden.

*Tror I kreativt håndværk og det at arbejde med sine hænder har nået sit højdepunkt, eller har det kun lige taget sin begyndelse?*

Vi ser på trends som langvarige, ikke kortvarige. Så længe den virtuelle verden og internettet er en stor del af vores liv, vil modetrends med ægthed og "ting man kan tage på" vedblive at være vigtige.

*Hvad er der størst interesse for i forhold til jeres kreationer?*

Lige nu er der mest interesse for designlinjerne, vi laver for REGIA-garn. Det er selv-mønstret garn, som man strikker sokker med. Vi har designet fire serier, og der er stort set lige så stor efterspørgsel i dag som da den første designlinje blev lanceret i januar 2015. ■





# FOLKEOPLYSNING MED SIGTE PÅ JOB OG UDDANNELSE

Fora er gennem det seneste år gået fra at have tre daghøjskoler til at have syv daghøjskoler som medlemmer. Daghøjskolernes tilbud ser meget forskellige ud, men fælles for dem alle er det folkeoplysende fundament.

*Af Randi Jensen, leder af Daghøjskoleforeningen. Fotos taget hos Kursustrappen Frederiksberg af Louise Albers*

**D**aghøjskolerne opstod omkring 1980 i en periode med stor arbejdsløshed, specielt stor ungdomsarbejdsløshed. De blev fra starten finansieret med en blanding af midler fra Fritidsloven (folkeoplysningslovens forgænger) og statslige forsøgsmidler. Gennem en turbulent historie har dette dobbelte ophav hængt ved: Daghøjskoleformens grundlæggende idé er at kombinere folkeoplysning med beskæftigelses- og uddannelsessigte.

Det ligger godt i forlængelse af stolte folkeoplysende traditioner – folkehøjskolerne var fra starten både folkelig oplysning og faglig uddannelse, og det samme gælder AOF, som var det første oplysningsforbund i Danmark. Det er en tilgang, der giver god mening, ikke mindst i forhold til mennesker, der på forskellige måder ikke passer til eller trives med gangse krav og normer i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Men i dagens sektoropdelte forvaltning er det en position, som ikke altid er helt nem at forsvare – daghøjskolerne lander nemt mellem stolene og i blinde vinkler.

I dag er daghøjskolerne reguleret meget summarisk ved kap. 12a i Folkeoplysningsloven, hvis indhold stort set er, at daghøjskoler skal være selvejende institutioner. Det indebærer, at vilkårene for daghøjskoledrift er meget forskellige fra kommune til kommune, hvilket igen betyder, at daghøjskoletilbud ser meget forskellige ud.

I København er daghøjskolerne finansieret ved taxametertilskud fra kommunens kulturforvaltning, kombineret med deltagerbetaling, mens jobcenteret ikke har ønsket at indgå aftaler med daghøjskolerne. Som hovedregel har ledige derfor ikke mulighed for at deltage i et daghøjskolekursus. Det har medført, at de fleste af københavnerskolerne har en profil, der retter sig mod unge voksne med kreative/kunstneriske interesser, mens en enkelt, Daghøjskolen for Indvandrerkvinder, henvender sig til indvandrerkvinder, der ikke modtager overførselsindkomster.

I Aalborg, Aarhus, Esbjerg og Frederiksberg kommune findes der lignende ordninger i større eller mindre omfang, men hovedparten af deltagerne er ledige, hvis deltagelse finansieres af jobcenteret.

Endelig er der en hel del daghøjskoler, hvor stort set alle deltagere er ledige, og hvor den eneste kommunale finansiering altså hidrører fra jobcenteret.

Mange daghøjskoler arbejder desuden med forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning ligesom flere og flere etablerer afdelinger i form af socialøkonomiske læringsvirksomheder (SØLV), hvor man driver en rigtig virksomhed som samtidig er ramme om motiverende og praktisk læring. En del arbejder også med Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse, STU og den kombinerede ungdomsuddannelse, KUU.

Disse meget forskelligartede vilkår betyder, at daghøjskolerne har meget forskellige profiler og deltagergrupper – fra kreative unge med studentereksamen over mennesker med stress, angst eller depression til unge og voksne kontakthjælpsmodtagere med mange og komplekse problemer. Men i alle tilfælde er der fokus på at hjælpe den enkelte med at finde sin egen vej videre i livet og i retning af både personlige og samfundsmæssige mål. ■



#### FAKTA

Daghøjskoleforeningen organiserer og repræsenterer selvstændige daghøjskoler og tilsvarende lokale kursussteder for voksne.

Foreningen har ca. 25 medlemsskoler. Fora har syv daghøjskoler som medlemmer.



## Ny forskning dokumenterer: Aftenskolerne skaber livsglæde og sundhed

Aalborg blev for nylig kåret som Europas lykkeligste by i en international undersøgelse. Men hvad er egentlig lykken?

*Af Annette Højmann Kristensen & Bjørn Salling, FOKUS Folkeoplysning. Fotos fra FOKUS Folkeoplysning.*

**M**ange filosoffer har kæmpet med at definere begrebet. Og i dag forbinder vi typisk ordet med en mere prosaisk variant: Livskvalitet. Livskvalitet afhænger i høj grad af vores evne til at skabe sociale relationer, og det er her de lokale aftenskoler finder deres eksistensberettigelse. Især i en tid

hvor de sociale medier for mange erstatter det menneskelige nærvær.

Aftenskoler er ikke noget, der hører fortiden til. De har en afgørende indvirkning på mange menneskers lykkebarometer.

Aftenskoler er måske en af de sidste bastioner, hvor man som borger kan

komme i direkte kontakt med et rigtigt menneske. Aftenskoler er usnobbede og nysgerrige, og de skaber fællesskaber i en tid der for nogle mennesker er fattig på sociale relationer. Og vi vil det jo gerne, - fællesskabet.

En nylig udkommet rapport viser at aftenskolerne i Aalborg Kommune har stor betydning for borgernes trivsel og mentale sundhed. Mere end 1000 kursister i byens aftenskoler har deltaget i undersøgelsen. 2 ud af 3 kursister bekræfter at de på aftenskolerne får succesoplevelser med nye ting og emner. 86% lærer noget som de kan bruge i deres hverdag. 63% har fået nye venner via aftenskolerne. Og næsten alle – nemlig 90%, fortæller at de går glade fra undervisningen hver gang. Det er blot et udpluk af de positive effekter som aftenskolerne har.

Undersøgelsen er udarbejdet af VIFO, bestilt af Aalborg Kommune. Den bekræfter at aftenskolerne betyder rigtig meget for mange mennesker. 73% peger således på, at aftenskolerne bidrager til en positiv mental sundhed. Men undersøgelsen viser også, at aftenskolens brugere, er aktive på mange andre fronter. De er veluddannede og meget bevidste om, at et aktivt fritidsliv, betyder noget for helbredet. Derfor peger undersøgelsen også på, at aftenskolerne skal blive bedre til at nå mindre ressourcestærke mennesker. FOKUS Folkeoplysning har valgt at tage udfordringen op. Bl.a. gennem samarbejde med en stor boligorganisation og kommunens sundhedsforvaltning.

I aftenskolen FOKUS Folkeoplysning ved vi, hvad fællesskaber kan gøre ved mennesker: De er en stemning der opstår og forsvinder igen, når man i en stor sal hører en smuk koncert og bruset fra publikums klapsalver giver dig en fornemmelse af at være en del af noget større. Fællesskaber er det daglige møde i et kreativt værksted, udveksling af strikkeopskrifter og stolte historier om savnede børnebørn. De er sveden der løber i en samlet pyt ned på gulvet i træningssalen. Og det er lettelsen når du opdager at de andre også falder ned af gymnastikbolden i bestræbelsen på at få smidt et par overflødige kilo. Fællesskaber er også nogen af dele et flot eksamensresultat med i spansktime. Fællesskaber i FOKUS trækker dig op af sofaen, ud af stuen, væk fra mobilen og ud i livet og måske...tætere på lykken. ■



#### FAKTA

Undersøgelsen er rekvireret af Folkeoplysningssamvirket i Aalborg, finansieret af Aalborg Kommunes folkeoplysningsudvalg, og gennemført af Videntcenter for Folkeoplysning. Den samlede undersøgelse bestod af fire spørgeskemaundersøgelser og en interviewundersøgelse.

1088 kursister, 109 aftenskolelærere og 36 bestyrelsesmedlemmer deltog i spørgeskemaundersøgelsen, mens 683 respondenter deltog i en borgerundersøgelse. I alt 38 kursister, lærere og ledere deltog i den kvalitative del af undersøgelsen.

Find rapporten "Mental sundhed og øget trivsel. Aftenskolernes betydning for borgere i Aalborg Kommune" på [www.vifo.dk/vidensbank](http://www.vifo.dk/vidensbank)

> På dette års Fleksibel Workshopdag, som er Foras årlige inspirationsdag til skoleledere og bestyrelsesmedlemmer, kan du i år høre Henriette Bjerrum fra VIFO fortælle om den nye rapport, og vi skal sammen arbejde med, hvordan vi kan bruge rapportens konklusioner ude i foreningerne.

Fleksibel Workshopdag er den 12. november i Hornstrup ved Vejle. Tilmeld dig via Foras hjemmeside [www.fora.dk](http://www.fora.dk)



## IND I FOLKESKOLE OG FAG

Da den åbne skole blev søsat for et par år siden, skulle landets folkeskoler åbne op for samarbejde med det omkringliggende samfund og foreningslivet. Skolerne skulle begynde at samarbejde om undervisning med foreninger, virksomheder og fagpersoner. Det bidrager nyt projekt fra Fora nu til.

*Af Henriette Corvinus Andersen, foreningskonsulent i Fora. Foto taget hos Ullerslev Husflidsforening af Louise Albers*



**F**ora har fået tilskud til projektet "Ind i skolen – Ind i faget", som blandt andet handler om at kvalificere undervisere i aftenskolen til at kunne undervise i faget Håndværk og Design i folkeskolen. Faget er en sammenlægning af sløjd og håndarbejde med det nye element "design" oveni, som ingen endnu har ret mange erfaringer med at undervise i. Derfor ved man heller ikke helt, hvad faget kan eller skal indeholde. Fora har mange medlemsforeninger, der arbejder med og underviser i husflid, og det er derfor oplagt, at Foras foreninger får mulighed for at bidrage til udviklingen af det nye fag Håndværk og Design. Derfor har vi startet projektet "Ind i skolen – Ind i faget". Det er en mulighed for at viderebringe viden om husflid og interessere en yngre målgruppe i kreative håndværk, som rigtig mange af Foras foreninger har stor viden om og færdigheder inden for.

Projektet består af fire undervisningsmoduler om "Ind i faget" med inspiration til faget Håndværk og Design og et inspirations- og arbejdsseminar om "Ind i skolen". De fire moduler om håndværk og design er for undervisere i aftenskoler og folkeskoler (eller friskoler), mens "Ind i skolen"-seminaret er for alle Fora-foreninger, der kunne tænke sig at samarbejde med folkeskolen. Det kan udover kreative fag være fx førstehjælp, yoga, mindfulness eller andre fag, som folkeskolen ikke selv underviser i.

Flere af de foreninger, der er en del af Fora har allerede samarbejde med den lokale folkeskole om undervisning i kreative håndværk af forskellig art, og her har samarbejdet og udbyttet for begge parter, været en succes.

### Undervisning med kvalitet

Dorte Erichsen er en af de tilmeldte undervisere til "Ind i faget". Hun er underviser i aftenskolen, har en baggrund som grafisk designer, og hun har i en årrække arbejdet som Art Director (kreativ leder, red.) i reklamebranchen. Fora Magasinet har fået en snak med hende om hvorfor, hun har valgt at deltage.

"I dag underviser jeg i grafiske fag på Syddansk Erhvervsskole og i kreativt broderi i aftenskoler og husflidsforeninger.

Da jeg for et par år siden valgte at supplere min uddannelse med en meritlæreruddannelse, blev faget Håndværk og Design endnu ikke udbudt som undervisningsfag på læreruddannelsen, så derfor er jeg glad for at få muligheden for at deltage i denne række af undervisningsmoduler", siger Dorte.

De fire moduler er tilrettelagt sådan, at der for hver gang er fokus på et bestemt materiale og på en teknik. Om det forventede udbytte af at deltage i kurserne, siger Dorte:

"Dels styrker det min teoretiske og pædagogiske viden om faget, og dels vil det øge mine muligheder for at undervise på en bredere vifte af undervisningsinstitutioner. Det vil muligvis forbedre mine muligheder for at undervise i grundskolen eller på en efterskole."

Dorte har tidligere deltaget i Foras Fagkurser:

"De har været meget inspirerende og af høj kvalitet, så jeg ser frem til at deltage i Ind i faget om Håndværk og Design", slutter hun.

### Samarbejde i Ullerslev

I Ullerslev Husflidsforening har man samarbejdet med den lokale folkeskole, Vibeskolen, i et par år blandt andet om valgfag i 7.-9. klassetrin. Husflidsforeningens undervisere underviser eleverne i foreningens lokaler i træarbejde og knipling. Eleverne bliver både introduceret til foreningslivet, og de får indblik i et fagområde, som folkeskolen ikke har lærere eller faglokaler til. Skoleleder på Vibeskolen, Karen Rasmussen, er begejstret for samarbejdet:

"Det at arbejde med håndværksmæssige udfordringer, fordybe sig i opgaverne og lave produkter med finish, har styrket selvtilliden hos nogle af de elever, som ind i mellem har det svært i skolen".

Samarbejdet har også indeholdt en introduktion for eleverne til håndværksfag, og til arbejdet hos den lokale snedker. For det partnerskab er Ullerslev Husflid og Vibeskolen er indstillet til Partnerskabsprisen i forbindelse med Aftenskolernes Pris. ■

## IND I SKOLEN IND I FAGET

Til projektet har vi tilmeldinger fra interesserede undervisere fra både egne foreninger og folkeskoler, men der er plads til flere.

Henvend jer gerne til Lotte Helle på mail [lotte@fora.dk](mailto:lotte@fora.dk), hvis I vil "Ind i faget" eller til Henriette Corvinus Andersen [henriette@fora.dk](mailto:henriette@fora.dk), hvis I vil "Ind i skolen". Det ene udelukker ikke det andet.

Seminaret Ind i skolen er lørdag den 5. november og første gang undervisning i Ind i faget er lørdag den 19. november. De sidste tre moduler ligger i foråret 2017. Alt foregår på Nyborg Husflidsskole og for Fora-foreningers undervisere er deltagelse gratis.

Se flere fakta om kursusforløbets indhold på [Fagkursus.dk](http://Fagkursus.dk) her: [www.fagkursus.dk/om-almene-kurser/ind-i-skolen-ind-i-faget/](http://www.fagkursus.dk/om-almene-kurser/ind-i-skolen-ind-i-faget/)

Læs mere om baggrunden for projektet her: [www.fagkursus.dk/om-almene-kurser/ind-i-skolen-ind-i-faget/baggrund-for-dialogprojektet/](http://www.fagkursus.dk/om-almene-kurser/ind-i-skolen-ind-i-faget/baggrund-for-dialogprojektet/)

## SEMINARER

Seminar 1 - 19. november 2016

Seminar 2 - 28. januar 2017

Seminar 3 - 25. februar 2017

Seminar 4 - 1. april 2017



# FOLKEOPLYSNING FOR FLYGTNINGE

Kreativitet, mad og musik binder flygtninge og foreninger sammen i Fora. I dette efterår står Fora for et projekt, hvor Fora-foreninger åbner deres værksteder, deres undervisning eller aktiviteter for flygtninge i lokalområdet.

*Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora. Foto fra Hovedstadens Husflid af Jon Spangsvig*

I Aalborg og Aarhus har FO og FOKUS arbejdet med integration i årevis, så for dem er der ikke så lang vej til også at inddrage flygtninge i deres aktiviteter og projekter. Noget anderledes kan det se ud for en lille husflidsforening med et hus i en landsby. Derfor har Fora skaffet midler, der skal støtte igangsættelsen af aktiviteter for flygtninge.

## **Pileflet og vævning med flygtninge**

I Visborg Husflidsforening er det hele fa-

milien, man fokuserer på i husflidshusets aktiviteter. Moderen i én familie er meget kreativ og er tilmeldt glaskunst. Senere regner de i Visborg med, at de kan hyre moderen som underviser i foreningen. Drengen i familien er startet på et hold for børn, hvor de blandt andet arbejder med træ og elektronik. Så i Visborg får flygtningene og foreningen gensidigt udbytte af hinanden. Aktiviteterne i Visborg er støttet af Mariager Fjord Kommune. Husflidsforeningen i Lemvig har de to mandlige flygtninge som deltagere på et

vævehold. Kontakten til de to deltagere er kommet i stand gennem den lokale integrationsforening.

Der kommer forhåbentlig også flygtninge på holdene i de fynske husflidsforeninger. I Kværndrup har foreningen slået to weekendkurser op i pileflet og sendt en invitation ud på tre sprog til flygtninge i lokalområdet. I Midt fyns Husflid støtter Foras projekt annoncering efter flygtninge, som foreningen ønsker at inddrage i kreative aktiviteter og på et nyoprettet



Arkivfoto af madlavningshold for ældre enlige mænd i FO Gladsaxe.

sykursus. For ikke at skulle sætte penge til og for at få økonomien til at løbe rundt har foreningerne fået støtte til, at flygtningene kan deltage på holdene. Hvis ikke støtten var der, ville flygtningene ganske givet ikke have råd til at deltage.

### Madlavning og musik i Nykøbing F. Aftenskoler

I Nykøbing Falster har aftenskolen fået udviklingsstøtte til madlavning for enlige, mandlige flygtninge. De har aldrig lært at lave mad, da det er kvindernes domæne, hvor de kommer fra. Aftenskolen forventer at gennemføre to kursusforløb både i efterårssæsonen og i forårssæsonen til næste år. Formålet med kurserne er ikke kun at lære kursisterne at lave billig og nærende mad, men også at præsentere dem for danske traditioner og dansk madkultur. Ud over madlavning for flygtninge tilbyder foreningen kurser i instrumental undervisning, og om muligt i instrumenter fra deres hjemland. Kurset bliver tilbudt med nedsat deltagerbetaling, for at flygtningene kan få råd til at være med. Kurset er kommet i stand, da Nykøbing F. Aftenskoler har en underviser, som er noget af en multikunstner, og som kan varetage undervisning på et

næsten hvilket som helst instrument. Fire kursister, som kommer via det lokale sprog- og integrationscenter, får glæde af den musikundervisning.

### Integration med sanserne

Fælles for de håndværksmæssige fag, madlavning og musik er, at det ikke kræver perfekt dansk for flygtninge for at kunne forstå, hvad der skal arbejdes med, fordi de kreative fag spiller på sanserne i stedet for sproget. Et langt stykke hen af vejen kan man vise i stedet for at fortælle. Men stille og roligt vil man jo kunne tale mere og mere sammen, efterhånden som flygtningene bliver bedre til dansk. Her kan kurser i kreative fag eller andet, hvor sprog ikke er nødvendig for at komme i gang. De kan være en god øveplads for de nye borgere.

Foreningerne skal bøje sig i forhold til deres forretning, for det giver intet overskud i kassen. Til gengæld kan de blive beriget med ny inspiration, nye ideer og viden om andre teknikker. Og de får nye kontaktflader og tilgang til en ny målgruppe, som kan give "nyt liv" i foreningen, mens de bliver integreret i foreningslivet. ■

## FAKTA

Fora har søgt og fået tildelt midler fra Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) til projektet "Åbne værksteder". Grundtanken er at Foras medlemsforeninger åbner deres værksteder, aktiviteter eller andet for flygtninge i deres lokalområde. Gennem projektet kan sekretariatet hjælpe med økonomisk og praktisk støtte til at komme i gang.

Det er et forsøg på at indbyde flygtninge i foreningerne rundt om i landet, så de kan lave noget med hænderne, så de har mulighed for at lære lidt af det danske sprog, så vi kan lære noget af og om hinanden og i det hele taget en mulighed for at mødes.

Har jeres forening mod på at åbne jeres forening for nye borgere, så kontakt Foras foreningskonsulent Henriette C. Andersen [henriette@fora.dk](mailto:henriette@fora.dk).

28-30 OKT 2016

# KREATIVE DAGE



## NORDENS STØRSTE KREATIVE MESSE // 28.-30. OKT. 16

Kom til Kreative Dage i MESSE C, Fredericia og oplev flere end 230 udstillere og 75 inspirerende foredrag fra messens 3 scener. De mange udstillere er klar til at inspirere dig til de nyeste trends, DIY-projekter, nye materialer og meget mere. Kendte kreative ansigter vil indtage scenen og give den fuld gas med inspiration, demonstration og historier til dig.

**Spar tid og penge** – køb din billet online på [www.kreativedage.dk](http://www.kreativedage.dk).

### FREDAG OG LØRDAG KL. 14

#### Strikkens mangfoldighed

Mød den livsglade Koushi og hør om den unge fysiske familierundt i en verden af garn og pinde.

### LØRDAG KL. 13

#### Tingfinder & indretningsekspert

Oplev Mette Helena, der bl.a. er kendt fra TV2 succesen Loppe Deluxe, som dommer i Nybyggerne og som indretningsekspert i Go' Morgen Danmark.

### SØNDAG KL. 11 OG KL. 14

#### Kongelig hofleverandør

Bjarne Als fra Bering House of Flowers binder fantastiske buketter og krydrer med royale anekdoter på scenen til Kreative Dage.

# Stort & småt

## Adgang til Fonde.dk

Fora har via sit medlemskab af Civilsamfund i Udvikling, CISU, fået adgang til fondsdata-basen på portalen Fonde.dk. Så hvis jeres forening har et ønske om tilskud fx til et projekt, kan I få et overblik over relevante fonde via Fora. Vi har adgang frem til midten af februar 2017, hvor brugen af databasen vil blive evalueret med henblik på fortsat medlemskab. Det er Henriette, I skal have fat i, hvis I efterlyser



søgbare fonde.

## Dansk Husflidsselskabs Mindefond

Giver tilskud til husflidsrelevante projekter i foreninger. Herunder tilskud til inventar, redskaber og lokaler. Der kan også indstilles husflidspersoner til en hæderspris.

Ansøgning og indstilling inden 1. oktober til formanden Ib Solvang, Hyrdevej 114, 5300 Kerteminde, tlf. 6532 2672 eller sendes på mail til [mindefond@husflid.dk](mailto:mindefond@husflid.dk)

## Nye medlemmer af Fora

Fora har optaget to nye medlemsforeninger siden sidst. Det er Daghøjskolen Kursustrappen på Frederiksberg Kommune og Kreative Vendelboer i Hjørring. Fora byder velkommen.

## Folkeoplysningspuljen

Søg Folkeoplysningspuljen om tilskud på mellem 15.000-200.000 kr. til mindre projekter, inden for Folkeoplysningens samarbejde med folkeskolen/åben skole eller inddragelse af nye brugergrupper i foreningslivet. Se mere på: [www.slks.dk/tilskud-tilladelser/stamside/tilskud/folkeoplysningspuljen](http://www.slks.dk/tilskud-tilladelser/stamside/tilskud/folkeoplysningspuljen)

## Aftenskolernes Pris

Den 23. september 2016 uddeltes for tredje år i træk Aftenskolernes Pris. Som de to foregående år skete det ved en fest i Kulturhuset Hermans i Tivoli Friheden i Aarhus. Aftenskolernes Pris blev første gang uddelt i 2014. Initiativtagere var Torben Dreier og Steffen Hartje fra Aarhus, men siden er prisuddelingen blevet overtaget af Oplysningsforbundenes Fællesråd, der består af de fem landsdækkende oplysningsforbund (AOF, DOF, FOF, Fora og LOF).

I år var tre af Foras skoler nominerede i to kategorier. Til Partnerskabsprisen er Ullerslev Husflidsforening og FOKUS Folkeoplysning nomineret. FO-Aarhus og Brabrand Boligforening. SeismogrAAfen v/FOKUS Folkeoplysning er nomineret i kategorien Den Innovative Pris.

Se hvem der i år løb af med aftenskolernes priser på Foras hjemmeside [www.fora.dk/nyheder](http://www.fora.dk/nyheder).



**AFTENSKOLERNES PRIS**

# Stort & småt



## Lissi fyldte 60 år

Lissi Kjær Christensen fylder den 22. september 60 år. Lissi har været en del af Foras styrelse siden 2009 og er medlem af Foras puljeudvalg. Hun er formand for Hedens Husflid og Ringkøbing Amts Husflidskreds. Siden Lissi var i 20'erne har hun været aktiv inden for dansk husflid. Lissi har altid haft mange jern i ilden og har været drivkraften i Ringkøbing Amts Husflid og i Hedens Husflid. Lissi har også i høj grad været drivkraften i Husflidsfestivalen i Skjern. Hun har siddet en lang årrække i bestyrelsen hos Den danske Design- og Håndværksefterskole (tidl. Dansk Husflidsefterskole) i Skjern. Hun har været kasserer i Kreativ Husflid familieweekend i Skjern. Lissi har siddet i hovedbestyrelsen i Dansk Husflidsselskab, og var kasserer der i mange år. Lissi er en eventyrer, der elsker at køre motorcykel og beskæftige sig med sit yndlingshåndværk, som er bogbinding. Lissi er en driftig kvinde, der brænder for husfliden. Fora ønsker tillykke med dagen.



## Hans Grishauge fylder rundt

Den 3. november er Hans Grishauges 70 års fødselsdag. Hans er næstformand i Fora, og sidder i bestyrelsen hos Fora København og Fora Hvidovre. Han er også engageret som formand for Dialogforum for Kultur- og Værdipolitik i Radikale Venstre, han er medlem af bestyrelsen for Højskolehistorisk Forening og gennemgående for Hans' liv og virke er kærligheden til folkeoplysningen. Hans ønsker at fastholde folkeoplysningen som en livsvigtig centralnerv i det lille samfund, og i en global verden, hvor mange kulturer skal finde ud af at "være i stue sammen". Hans' anden "arbejdsplads" har været foreningslivet i mange år gennem engagement i DDGU (DGI), FFD, Efterskoleforeningen, Fora, Grundtvigsk Forum og som leder af festivalen "Himmelske Dage" i Kbh. Uanset hvor, så har folkeoplysning med kant altid været vigtig for Hans. En del af fritiden bruger Hans på golf og sit "slot" i Himmerland. Fora ønsker tillykke med dagen.

## Kalender 2016/2017

### 2016

#### Bliv bedre til at søge fonde

8. oktober  
Vejle

#### Fleksibel Workshopdag

Den 12. november  
Hornstrup ved Vejle  
> Find invitationen på  
[www.fora.dk](http://www.fora.dk)

#### Er du en rigtig folkeoplyser?

(Kursus for undervisere)  
Modul 1: den 25. oktober  
Modul 2: den 8. november  
Midtjys Husflid

Den 12. november kl. 10 - 17  
I Aalborg (adresse følger)

#### Ind i skolen - Ind i faget

Seminar 1 - 19. november 2016  
Seminar 2 - 28. januar 2017  
Seminar 3 - 25. februar 2017  
Seminar 4 - 1. april 2017  
Odense

### 2017

#### Landsmøde 2017

6. - 7. maj  
Svendborg



## KOM TIL FLEKSIBEL WORKSHOPDAG 2016

Den 12. november afholder vi vores årlige inspirationsdag for skoleledere og bestyrelsesmedlemmer i Fora-foreninger.

På workshopdagen er der fokus på konkret inspiration, redskaber, værktøjer og læring, der kan omsættes direkte i jeres foreningsarbejde. I år byder vi på fælles oplæg og workshops.

En ny rapport fra Videnscenter for Folkeoplysning (VIFO) slår fast, at aftenskolerne i høj grad gavner vores deltagers mentale sundhed og personlige trivsel. Rapporten viser også, at deltagerne ofte kommer, fordi de har lyst til at lære nyt og de værdsætter en høj faglighed. I år vil du derfor blandt andet kunne høre om Aftenskolernes betydning for vores mentale sundhed v. Henriette Bjerrum som er chefanalytiker hos (VIFO).

Derudover byder programmet på workshops om: markedsføring, Facebook, bestyrelsesarbejde og meget andet.

**Tid:** den 12. november kl. 10.00 - 20.00  
**Sted:** Hornstrup Kursuscenter ved Vejle  
Se invitation og tilmeld jer på [www.fora.dk](http://www.fora.dk)



# Hvorfor håndværk?

*Af Marie Debora Koch. Forsker, foredragsholder og rådgiver.  
Forfatter til PhD-afhandlingen "Jeg strikker, derfor er jeg!  
Læring og identitet i uformelle læringsrum".*



"Spørger man en aktivist om formålet med at strikke et hals-tørklæde og sy det fast på et træ, lyder svarene sådan: Jeg kan genbruge materialer, jeg fyldes af lykkefølelse, jeg bruger tiden meningsfyldt, jeg bidrager til at håndværk ikke glemmes, jeg sætter tanker i gang hos andre, jeg skaber glæde, smil og irritation der igen skaber refleksion.

Igennem en stor undersøgelse blandt nordiske aktivister, der alle bruger strik, broderi eller hækling satte jeg fokus på, hvad der var deres formål, og hvad var deres drivkraft. Håndværksfagene har nemlig i de seneste år gennemgået en forandring fra at være nyttefag, der i skole og uddannelse var en basis for læring af teknikker, der havde en funktion i hverdagen. Den tid er forsvundet, og er nu erstattet af begrebet Maker, DIY (gør det selv) som kan opleves, først som undergrundsbevægelser, der senere indtager offentlige institutioner.

Går vi tilbage til aktivisternes formål, synes jeg, at deres udsagn meget godt rammer alt det, der er svært at udtrykke noget om, når man taler om, hvorfor håndværksfagene er nødvendige, dejlige, lærerige, og noget alle skal prøve. En af aktivisterne, BrunaLuna siger: "Jeg strikker, derfor er jeg" og beskriver meget præcist det at strikke udtrykt som en erkendelse. Hendes

eksistens er knyttet til en handling, funktionen er en del af handlingen, men ikke den vigtigste. Det vigtigste for BrunaLuna er, at hun gennem at gøre, at skabe, at være, bliver til som menneske og at materialet, teknikken og processen er vejen dertil.

Aktiverne giver os ord og begreb til en måde at forstå den glæde, vi føler ved at arbejde med hænderne. De fremhæver håndværket og arbejdet med materiale og teknikker og sætter det hele i forhold til fortid, nutid og fremtid. De har gennem deres aktioner verden over gennem lidt mere end 10 år sat spotlight på håndværk, og de har skabt nye måder at forstå processen mellem mennesket, materialet, teknikken og produktet.

Håndværksfagene er inde i en udvikling, hvor blandt andet aktivisterne har skubbet til en ny forståelse af hvorfor og hvordan gør vi håndværk. Vi har i den samme periode set et boom inden for først strik, så hækling og broderi.

"Jeg gør håndværk, altså er jeg" kunne man også sige. Har vi ikke alle brug for at forstå vore handlinger og sætte hænder og tanke sammen til et helt udtryk i forhold til både en lokal og global forståelse af at være til?